

SOLIQ ORGANLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLINI OSHIRISH AHAMIYATI.

G'olib Tuxtayev Sobirovich

*Toshkent davlat yuridik universiteti, masofaviy yo'nalish
2 -kurs talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada respublikamizda bozor iqtisodiy islohotlarining hozirgi bosqichida soliq organlarida raqamli texnologiyalarning rolini oshirish masalalari*

muvoqama qilingan. Shu bilan birga, soliq majburiyatlari hajmini hisoblash uchun ma'lumotlarning shakllantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ahamiyati tahlil qilindi.

Kalit so'zlar: *raqamli iqtisodiyot, soliq ma'muriyati, dasturiy ta'minot kompleksi, raqamli texnologiyalar.*

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN TAX AUTHORITIES IMPORTANCE OF INCREASE

Abstract: *In this article, the present market economic reforms in our republic issues of insreasing the role of digital technologiyes in tax authorities disgussed. At the same time, to calculate the amount of tax liabilities the importance of using digital technologies in the formation of information was analyzed.*

Keywords. *digital economy, tax administration, software complex, digital technologies.*

Kirish

Soliq tizimi iqtisodiyotning ajralmas qismi sifatida mamlakatni ijtimoiy iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor maqsadlariga erishishning eng muhim mexanizmi hisoblanadi.

"Soliq organlar" ifodasi "soliq tizimlar" yoki "moliyaviy organlar" deb ham yaratish. Ular davlat tizimida moliyaviy resurslarini, boshqarish, hisob-kitob qilish, soliqni to'plash, investitsiyalar qilish, hisob kitoblarni olib borish, pulni ishlash va boshqarish bilan shug'ullanadi. Raqamli texnologiya soliq organlarida keng qo'llanilmoqda va ularni boshqarishda ular bilan bog'liq muammolarni hal qilish juda yuqori. Raqamli texnologiyalarni rivojlantirish asosidagi yo'nalishlarda o'z ahamiyatini ko'rsatish:

1. Avtomatlashtirish va Effektivlik.

Xo'jalik yurituvchi subyektlarning faoliyati foyda olishga qaratilgan bo'lib, davlat bu maqsadni amalga oshirish uchun tegishli shart-sharoitlarni ta'minlashi lozim. [5]

Davlat ko'p funksiyali tizimdir, shuning uchun ularni bajarish uchun xo'jalik yurituvchi subyektlardan olinadigan mablag'larning bir qismini safarbar etish, soliq va yig'implarni yig'ish yo'li bilan byudjet va byudjetdan tashqari fondlarni to'ldirish lozim [9-12]. Shu bilan birga, jarayon - soliqqa tortish - yangi soliq majburiyatlarini joriy etish va ilgari mavjud bo'lganlarni bekor qilish, imtiyozlarni qo'shish yoki ularni tartibga solish va hokazolarda ifodalangan doimiy tartibga solinadi.[6] Soliq imtiyozlari miqdorini ko'payishi bo'yicha har qanday o'zgarishlar kompaniyalar rahbariyati tomonidan mamnuniyat bilan qabul qilinadi. Lekin bu hisob - kitoblar tegishli korxonaning hujjat oqimi aks lozim, ishlatiladigan usullar muhim asoslangan hamda har birini tasdiqlash uchun kompaniya va boshqa mahalliy hujjatlari buxgalteriya siyosatida aniq bo'lishi kerak.

Axborot texnologiyalarining kirib kelishi va iqtisodiy jarayonlarni raqamlashtirish fonida an'anaviy ishlab chiqarish tarmoqlarini modernizatsiya qilish yangi bozorlarni shakllantirish, shuningdek, tahlil, prognozlash va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda yangi yondashuvlar uchun asos yaratadi. Jismoniy va yuridik shaxslar faoliyati ustidan soliq nazoratini tashkil etish ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarga bog'liq [8].

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili.

Insoniyat raqamli texnologiyalarga asoslangan to'rtinchi sanoat inqilobining ostonasiga yetdi. XX asrning oxiri va XXI asrning boshlarida globallashtirishni to'xtatish imkoniyati yo'qligi haqida gapirila boshladi endi butun dunyodagi barcha sohalarda raqamlashtirishni qo'llash, yozish va muhokama qilishni boshladilar. Haqiqatan ham, barcha tarmoqlarning raqamli transformatsiyasi davom etmoqda. Dubayda o'tgan Jahon hukumati sammitida inson miyasi va uning raqamli versiyasi o'rtasida axborot almashinuvi haqida munozaralar bo'lib o'tdi.

Dastlabki, "raqamli iqtisodiyot" atamasi Yaponiyada 1990 yillardagi Yapon inqirozining balandligida birinchi marta qayd etilgan. Keyinchalik G'arbga 1995 yillarda Don Tapskottning "Raqamli Iqtisodiyot: tarmoq ma'lumotlari davrida imkoniyatlar va tahdidlar" kitobida qayd etilgan. Internet biznes yo'lni albatta o'zgartiradi. [7-10]

Tadqiqot metodologiyasi. Maqolada qo'yilgan masala muammosi ko'rib chiqishda ekspert baholash, deduksion va induksion belgilash yondashuv yetakchi usuli bo'ldi. Tahlil va natijalar. Raqamli iqtisodiyot nafaqat axborot iqtisodiyoti, balki IT texnologiyalaridan foydalanish soliq organlari va qonunchiligiga ixtiyoriy rioya

etishning va amal qilishni ta'minlashga imkon beruvchi ishonch iqtisodiyoti tizimi hamdir [23].

Hozirgi bosqichda soliq organlarining asosiy vazifasi soliq to'lovchilar bilan bevosita o'zaro munosabatlarni deyarli to'liq chiqarib tashlash va barcha operatsiyalarni elektron formatga o'tkazishdir.[16-20] Yaqinda soliq xizmati elektron shakldagi hujjatlar ro'yxatini kengaytirish bo'yicha samarali ish olib bordi. 2018 yilning oktyabridan boshlab O'zbekistonda "katta ma'lumotlar" asosida yirik loyiha ishga tushirildi va u QQS to'lovini nazorat qilishning avtomatlashtirilgan tizimiga asos bo'ldi.

Chirchiq shahri, Toshkent viloyati, Navoiy va Sirdaryo viloyatlari hududida tadbirkorlik subyektlari tomonidan elektron hisob-fakturalarni joriy etish bo'yicha tajriba allaqachon muvaffaqiyatli o'tkazilgan.

Yangi tizim yordamida QQS to'lov zanjirlarining monitoringi deyarli real vaqt rejimida joriy etildi. Tizim soliq to'lovchi-kontragent zanjirlaridagi bo'shliqlarni aniqlash imkonini berdi, to'lov evaziga foydalanish sxemalari iqtisodiy jihatdan samarasiz bo'lib qoldi, QQS to'lovlari o'sa boshladi. Bundan tashqari, tadbirkorlik subyektlari onlayn-kassa apparatlariga o'tishi bilan to'lov miqdori, tovarlar (xizmatlar) miqdori va nomi, QQS va qonun hujjatlarida belgilangan boshqa ma'lumotlar to'g'ridan-to'g'ri Davlat soliq qo'mitasining ma'lumotlarni qayta ishlash markaziga (ma'lumotlar markaziga) o'tkazila boshlandi va bu biznesning shaffofligini ta'minladi, tadbirkorlar va soliq organlari o'rtasida ishonch muhitini yaratdi, chunki axborotni tezkor olish va ularni avtomatlashtirilgan tahlil qilish qo'shimcha tekshirishlarni talab qilmaydi.

Xulosa va takliflar. Shunday qilib, soliq ma'murchiligi jarayonlariga raqamli texnologiyalarni joriy etish katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash, unga kamroq vaqt sarflash va ma'lum bir soliq to'lovchiga kerakli dolzarb ma'lumotlarni tezroq olish imkonini beradi. Bundan tashqari, dasturiy mahsulotlarda ishlash mamlakat iqtisodiyotida amalga oshirilayotgan biznes-jarayonlarga "oshkoralik" beradi. Bu omillarning barchasi umuman soliq ma'murchiligi samaradorligini oshirishga ta'sir ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi prezidenti SH.M.Mirziyoyevning 2020-yil 25-yanvardagi 2020-yil uchun eng muhim ustuvor vazifalar haqidagi Oliy Majlisga Murojatnomasi.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalari sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. Toshkent sh., 2018 yil 19 fevraldagi PF-5349 sonli.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. Toshkent sh., 2018-yil 3-iyuldagi PQ-3832 sonli.

4. O'zbekiston Respublikasining "Soliq kodeksi" (yangi tahriri) , 2019-yil 30-dekabr.

5. Tohirovich, Q. N. (2021). Xalqaro moliyaviy hisob standartlariga o'tish dolzarbligi. Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 1(2), 56-64.

6. O'G'Li, R. U. R., Tohirovich, Q. N., & O'G'Li, Q. N. A. (2021). Bilvosita soliqlarning soliq tizimidagi tutgan o'rni va ahamiyati. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(10), 719-723.

7. Sultonova, M. A. (2021). Mas'uliyati cheklangan jamiyatlarda buxgalteriya hisobini tashkil etish masalalari. Scientific progress, 2(8), 608-613.

8. Abduraximov, B. U. O., Qudbiyev, N. T., & Mominov, I. L. O. (2021). Aylanma mablag'larni boshqarish tijorat korxonasi muvaffaqiyatning asosi. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(10), 724-733.

